

ΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Η ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΚΙΩΤΙΣΣΑ

‘Από την πολιορκία του Μεσολογγίου. Βασιλάκι και Ντολμάς. Μέσα στη σκηνή του ‘Ιβραήμ Οι δύο άποσταλμένοι του Αιτωλικού. Μιά ζωηρή σκηνή. ‘Ο Νετζίλ αιχμαλωτίζει τη Χρυσά Κουρκουμέλη. ‘Ο ‘Ιβραήμ Πασάς και η ώραία ‘Ελληνίδα. Ένας χαρακτηριστικός διάλογος. Το τραγικό τέλος της Χρυσάς.

‘Ο ‘Ιβραήμ Πασάς με το άσπερι του πολιορκεί το Μεσολόγγι. Γοηγορα εκουρίεσαν τα νησάκια Βασιλάκι και Ντολμά. Στο δεύτερο μάλοια έπεσαν δλοιο οι γενναίοι υπερασπισται του και τελευταίοσ ό άρχηγός τους Λιακατάς. ‘Αφού έπεσε ό Ντολμάς, χαμμά έλλπδα δέν έμειε παιά για τή σωτηρία του Αιτωλικού, όπου ύπάρχον μόνο χιλίες εξακόσιες ψυχές, το περισσότερο γυναίκες και παιδιά, μερικοί γέροιο και μερικοί λαβωμένοι. Τροφές δέν ελχαν παιά και κάθε έλλπδα σωτηρίας ελχε οθνοτεί. Γν’ αυτό οι πρόκοιτοι του Αιτωλικού, αφού έκανον συμβούλιο στο σπίτι του Σαρού Κορκουμέλη, άπεράσαν να παραδοθού στον ‘Ιβραήμ και διμήνισαν τήν άπόσάστους στος Τούρκους, άκριβός τήν ήμέρα που ό ‘Ιβραήμ έτοιμάζονταν να τους έπιτεθί.

Τό στρατέμα του Αιγυπτίου ούτου στρατηλάτη ήταν στρατοπεδευμένο σ’ έναν εκτεταμένο κάρπο, στος πρόσοδες του ‘Αρακινθου. Στη μέση του στρατοπέδου έχωριές ή πραιοινόχορημη σκηνή του ‘Ιβραήμ, μεγαλοσπετής, με μία μεγάλη χρυσή σφαίρα στην κορυφή της, κι’ έπάνο το μισογέγαλο...

‘Επάνο σε θουμάσιο διβάνι, σκεπασμένο με βαρύτιμο λαχούρι κάθεται ό ‘Ιβραήμ Πασάς. Μπροστά του ήνε στραμένο δέμα άφρικανικού λιονταριού. ‘Ο Πασάς, πλούσιος γυνμένος και άκομπισμένος, σε μαλακά μαξιλάρια, καθίζει το τομπούκι του σιωπλόσ. Ελνε μετροιο άναστήματος, χοντρόσ, έανθός, με το πρόσωπο βλοιοκομ-

— Και λές, Σαχίό, πός ελνε ή πώ όμορφη άπ’ όλες, έ; — Ναι, Πασά μου! ‘Ορκίζομαι στον ‘Αλλάχ πός δέν ελδα όραιότερο πλάσμα άπ’ αυτό! ‘Αληθινό ούρί!... — Τά μάτια του Πασά άστραφαν άπό έπιθυμία. Σκέφτηκε λιγάκι και ρώτησε: — Πόσων χρονών ελνε. ‘Εχει παιτέρα; — Μά!... δέ θα ελνε περισσότερο άπό εικοσιο χρονών Πασά μου. Πατέρας της ελνε ό Γιάνης Κορκουμέλης... ‘Ηταν άρρεβουναμένη με το Γιώργη Τσάλα, μά αυτός σκοτώθηκε προχτές στο Ντολμά.

— Νάρθου μέσα! Ελπε ό ‘Ιβραήμ παίγωντας άνασταυκώτερη στάση έπάνο στο διβάνι του. Πέσ του άραγομένου νάρθη κι’ αυτός! ‘Ο ύποπιστής έκανε τεμενά και βγήκε.

Σέ λίγο, μήνες πάλι μέσα ό ύποπιστής του Νετζίλ και του άνήγγελε ότι ήθαν με πλούσιο... Αιτωλικώτες με λευκή σημαία και προτεινουν συμβιβασμό. ‘Ηθελαν όμως να κουβεντιάσουν με τον ίδιο τον Πασά.

— Νάρθου μέσα! Ελπε ό ‘Ιβραήμ παίγωντας άνασταυκώτερη στάση έπάνο στο διβάνι του. Πέσ του άραγομένου νάρθη κι’ αυτός! ‘Ο ύποπιστής έκανε τεμενά και βγήκε.

Σέ λίγο ή βαρεία κοριτέρα παραμέριος και οι δυό ‘Ελληνες άποσταλμένοι έμπλχαν. ‘Επορηγόρησαν λιγα βήματα, έκαναν τεμενά και στάθηκαν άντίοιο στο σαράντη, που τους έκύταζε με βλέμμα άγέρωχο. ‘Ητον ό Πάνοσ Γαλάνης, γέρος όδοντοέρης και ό Τάτσοσ Μαγγίνας όσ; 34 έτών.

Γίνικε λιγόσχημη σιωπή. Στά μάτια του Πασά πέρσοε μία άστραπή χαράς, αλλά γρήγορα ξαναήσαν το ήσυχο και άποφασιστικό ύφος τους. Με το διετηγνέα τους έρώτησε ύστερα το σκοπό της έπισκέψούς τους.

— Πασά, άλήνησο ό γέρο-Γαλάνης, μάς έστέλιαν οι κάτοικοι του

Αιτωλικού για να σάς άναγγειλοουμε ότι δέν μπορούν παιά να συνομολογούν τον άγώνα και ζητείν να παραδοθού, με τή συμφωνία να φύγουν δλοιο οι κάτοικοι, χωρίς να ένοχληθού.

— Δέχομαι το προσκύνημα σας, άπεκρίθη ό ‘Ιβραήμ και χαρίζω σε όλους τήν ιρη και τή ζωή, έκτός σε έναν.

‘Ενώ ό διετηγνέσοσ έξήγγελλε τά λόγια του Πασά, ό Μαγγίνας— που ήξερε καλά τήν Τουρκική— έσοχέδιάζε τήν άπάντησ.

— Και τίποτε άλλο; ρώτησε πάλι ό Μαγγίνας.

— ‘Όλα τ’ άλλα, άπάντησε ό σαράντης άγέρωχος, άνήκουσ στο στρατό μου, όσ άμοιβή για τήν τελευταία μάχη του Ντολμά, που ύπέφερε πολλά άπό τους ‘Ελληνες.

— Τότε, ελπε ζωηρά ό Μαγγίνας, προτιμώτερος ό θάνατος!...

‘Ο πονηρός Αιγύπτιοσ έκατάλαβε ότι το ελχε παρακάνη στην ύπεροφία, καράθηκε πός σκέπεται τάχα, και ελπε:

— Δοιπόν, όσ ελνε! Δέχομαι να πάρη καθένος σας τήν καλύτερη φρεσιά του, έναν τένιζερη κάθε φομελιά κι’ έκάτο γρόσια κάθε νυχή.

Οι ‘Ελληνες άποσταλμένοι έδέχτηκαν τους όρους της ύποταγής, και ό ‘Ιβραήμ έκάλεσε πάλι τον ύποπιστή του:

— Νετζίλ! τού ελπε, φρόνησο να περιμολοθούσ αυτές τοις κωσοήρδεις και να κρατηθούσ όσ πού να παραστέθί το Αιτωλικό, κι’ ύστερα να τοις φέρουν με συνοδεία στη Γουριά.

‘Ο Νετζίλ έκανε τον αλόιο τεμενά του.

— Πήραιοσ! το έπαρσοθεσο ό σαράντης. (Και σκέβοντας σ’ αυτό του ύποπιστιού:)

— Μή ληρομώησοσ ότι ελπα για τή νέα έκείνη. Προσχε καλά να τή φέρης έδώ! Ελσοι ύπεύθυνος!...

‘Ετσι έγινε ή παράφορος του Αιτωλικού τήν 1ην Μαρτίου 1826. Οι ωσοήκοι με βάρκες περνούσαν τοις Αιτωλικώτες άπό το νησάιο τους στην άπάντησ παραλία, αφού πρώτα τους έψωχαν μην έπλησαν τίποτε Παράνανο άπό τα συμφωνημένα! Τή στιγμή που οι παραδοθέντες έβγαλναν, ό ‘Αλβανός ύπρητής ελδε τήν κόρη του Κορκουμέλη, τήν όμορφη Χρυσά, και ελπε στο Νετζίλ: — Αήτη ελνε!

‘Ο Αιγύπτιοσ άξιωματικός άραπεσε τήν κόρη άπό το μπράτσο, τή; έκλεισε με τ’ άριστερό χέρι το στόμα, για να μη φωνάξη, τήν έκπέκασε όλόκληρη κι’ ένα μεγάλο μαντιά και συνοδουομενος άπό δυό στρατιώτες που τήν έφορτώθηκαν, τήν έφερε στο ταυτηνο του ‘Ιβραήμ, ό όποιος τήν ώρα έκείνη ήταν έξω, έπιθεωρώντας το στρατόπεδο του...

Μέσα στο πλούσιο στολισμένο τσαντήρι του Αιγυπτίου στρατηλάτη ή ώραία οχμαλίται βρισεται μόνη. ‘Ορθια κοντά στο τροπέδι, άκομπα ό αυτό το χέρι τή σιωπλή. Τά μαθρα μάτια της άστραφαν άπό θυμό, το παρθετικό στήθος της φουσκάει, και έσπρινές κοκκινάδες περνού άπό το προσοπί της. ‘Ακίνητη και άφωνα ή Χρυσά, μελετά τή φρεση της άπόραση.

Σέ λίγο, βήμα βού άκούγηται. ‘Η Αιτωλικιώτισσα μένει άσέλυτη, αλλά μία άνατορχία περνάει το κορμι της... Σηκώνει τα μάτια: Μπροστά της βρισεται ό ‘Ιβραήμ Πασάς με το γυσοστίλοσ φέρι του. ‘Η κόρη δέν τον γνο ρίσει, αλλά τον μαντεία.

‘Ο ‘Ιβραήμ στέκται κοντά στην έσοδο, τήν κυτιάζει χαμογελώντας εχχοριστημένος, και νομορμώει: — ‘Αδικο ελχε ό κατεργάχοσ ό Ταχίρ! Ελνε άληθινό ούρί! Προχχομει λιγα βήματα, μά ή κόρη τρεβείται πίσω.

— Με φοβάται; τή ρώτησε τότε ό ‘Ιβραήμ.

‘Η Χρυσά ήξερε τα Τουρκικά. — Ένω φοβάμαι, άπήνησο, μόνο ήθελα να μάθω γιατι βρισκομαι έδώ!...

— Αυτό θα το μάθης σε λίγο, ελπε ό Πασάς χαμογελώντας.

— Και όχι μόνον αυτό, όλλα και γιατι, αφού ή συμφωνία ήταν να περάσουν δλοιο οι Αιτωλικώτες, έμένα μόνο έσολβώσαν:

— Έκτελώ τή συμφωνία... ‘Εσοφανήνησο μόνο σ’ νάρθης έδώ.

— Ψέματα! έφώναξε ή Αιτωλικιώτισσα, παραβαίνεις τις συμφωνίες! Πάντοτε έτσι φρεθήκοι! Μάθε όμως ότι προτιμώ τα με σκοτά-

ΕΥΘΥΜΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΠΩΣ... ΔΕΝ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗΚΕ Η ΔΙΣ ΙΟΥΛΙΑ

ΤΟΥ ΠΑΟΥΛΟΥ Χ...

«Η οικογένεια Σλέιγκερ, ο πατέρας, η μητέρα και η μοναχική κόρη, είχαν πάη το περασμένο καλοκαίρι στο Μάριενβαδ για λουτροθεραπεία. Οι γονείς ήθελαν να ξεσκασουν και λίγο οι άνθρωποι, να περάσουν μια ευχάριστη σαζόν. Για την κόρη του όμως την 'Ιουλία

ούπρηξε και ένας άλλος λόγος ακόμη για να πάη στο Μάριενβαδ. Πρέπει να είπωμε ότι η 'Ιουλία ήταν πεισε είκοσι και επτά χρονών — έτσι έλεγε η ίδια τουλάχιστον— και αυτό το πράγμα φυσικά εδημιουργήσε μια κάποια ανάγκη: την ανάγκη για την 'Ιουλία από δεσποινίς Σλέιγκερ να γίνει κυρία τάδε ή ζείνα. Και το Μάριενβαδ φεραίνότανε το καταλληλότερο για μια τέτοια δευτεία.

Το Μάριενβαδ έχει ένα προτέρημα, πού το ξεχωρίζει έντελως από όλες τις άλλες λουτροπόλεις. Σε καμιά απ' αυτές οι παραθεριστικές δεν συνδέονται τόσο στενά όσο ο' αυτό. Γιατί έλοι χορεύουν στο Μάριενβαδ, όχι μόνο οι νέοι και εκείνοι πού έχουν άρεκατά εδύλντοια σωμα, αλλά και οι ηλικιωμένους και οι χορδοί ακόμη.

Η οικογένεια Σλέιγκερ λοιπόν, όταν έπλησε στο Μάριενβαδ, επροτίμησε ένα πολυώνυστο ξενοδοχείο από μια φοιτητική ποισιόν. Το ξενοδοχείο ήταν πολύ άνετο. 'Αλλά κοντά σ' άλλα, είχε και μια μεγάλη αίθουσα, όπου κάθε βράδυ γινόταν χορός. Και η δεσποινίς Σλέιγκερ έχορευε κι' αυτή τ'όρα, πότε με τον ένα και πότε με τον άλλον.

Αυτό όμως δεν έκρατησε πολύ. Την τρίτη βραδυά, στο σαλόνι του ξενοδοχείου, παρουσιάσθηκε ένας καινούργιος κύριος, πολύ εύπαρουσίαστος, αλλά και πολύ γονδρός και νοκινουμήτης! Ο χορός μόλις είχε άρχισει. Ο νεοφθόμενος κύριος περίφερε τα βλέμματά του δλόγυρα, στην αίθουσα. Σε λίγο τα μάτια του εσταμάτησαν στη δεσποινίδα 'Ιουλία. Την έκύταξε κάμποση ώρα, σάν να την εξέταζε με μεγάλη προσοχή, και στο τέλος την έπλησίασε ευγενικότατα και της ζήτησης να κάμη ένα γύρο μαζί του...

Το ίδιο επανελήφθηκε και τα άλλα βράδια. Ο κύριος Σλέιγκερ έμενε πολύ ευχαριστημένος μ' αυτό, η κυρία Σλέιγκερ επίσης, και η δεσποινίς Σλέιγκερ στο τέλος άρχισε κι' αυτή να έλλειξη... Ο καρβαλιέρος της ήταν

ος, παρά να γίνει δική σου! — Δέν συνειδητώ να σκοτώνω γυναίκες, απάντησε περήφανα ο 'Ιβραήμ, και μάλιστα κορτίσια τόσο όμορφα σάν εσένα! Θά είσαι το πολυτιμώτερο στολίδι του χαρμουλιού μου.

«Η Χρυσό τον έβρισε. Ο 'Ιβραήμ όργιόσθηκε. Δέν ήταν συνειδητομένος σε τέτοιες άντιστοιχίες, αλλά και η άντιστοιχία αυτή κεντώσε περισσότερο τις επιθυμίες του. Η όμορφιά της κόρης τον εταρβόσε, οι στοργηλίοι της όμοι και η αγαμιατώδης κορμιαστιά του έφεραν άνταρξίλες ήθους. Τα μάτια της 'Ελληνίδας, σ'α όποια ζωνοραζίζονταν σκοτεινή άπορασιτικότητα δέν τον ετρόμαξαν, και ο Πασάς επροχώρησε με άνοιχτή άγκαλιά.

— Μήν τοιμήσης να μ' άγγιξης, γιατί θά σ' εσκασίω με τα δόντια και με τα νύχια! φώναξε η Χρυσό. Προτιμώ χίλιες φορές το θάνατο!

— Μου άρέσεις! είπε ο Πασάς. Σε θέλω!...

Και προχώρησε περισσότερο, την έκτύλωσε με τα μπράτσα του και ήρτώσε να τη φέρη στο δεικνόν.

Στη ζώνη του 'Ιβραήμ Πασά ήπρηξε ένα όρατο και κοφτερό χαντζάρι πού το θλάει τον και η λαιφή του ήταν στολισμένη με πολυτιμα πετράδια. Στη στιγμή πού η κόρη άντιπάλευε άπελυστικά, το χέρι της άγγισε το μαχαίρι του Πασά. Γρήγορα το τράβηξε από τη θήκη του. Ο 'Ιβραήμ φοβήθηκε και τραβήθηκε πίσω.

— Άν μ' άγγιξης, σκόλε μουσουολμάνε, εφώναξε η φοβερή Αλτολιμνίστρια, στο καρφώνω στο κορμί σου!

— Άφρησε το μαχαίρι, είπε μαλακά ο 'Ιβραήμ. 'Εγώ γνωρεύω να σ' κάνω γυναίκα μου, να ζήσης σά Σουλτάνα και ού δέν το δέχεσαι!

— Αυτό να τ'ά πής στις γυναίκες της θρησκείας σου. Μόνο νεκρή θά μ' άγγιξης!

— Και δέν ξέρεις, είπε σαρκαστικά ο 'Ιβραήμ, ότι φτάνει να χτυπήσει τα παλαμάκια, για να γάρθουν οι σωματοφθαλές μου, να σ' εδούν και να σ' παραδώσουν στην διάθεση μου;

— Δέν θά προετώσουν! είπε η Χρυσό ύποχνοφα και με μια γρήγορη κίνηση έβύθισε το μαχαίρι στην καρδιά της, κλονίστηκε και σωριασθηκε κάτω άψυχη!

Ο 'Ιβραήμ έμενε κατ'άπληκτος. 'Επειτα έσκυψε, κύταζε άπακητή όρα τη Χρυσό Κοιρομυέλη και, όπως το νεκρό του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι, την εφίλησε!...

έβριτος, μιλούσε όμορφα, και το σπουδαιότερο, έδειχνε μια άποκλειστική προτίμηση γ' αυτήν στο χορό: ποτέ του δέν έχορευε με καμιά άλλη.

'Εφράσαν έτσι βραδυές κ' έβριμάδες. Η δεσποινίς 'Ιουλία εφύρισε ότι αυτή με τον κύριο Γιουρτάσσεκ— έτσι λεγότανε ο καρβαλιέρος της— άποτελούσαν ένα πολύ-πολύ ταιριαστό ζευγάρι. 'Εκείνο όρας πού επερίμενε και πού ήλπιζε η οικογένεια Σλέιγκερ, δέν έχοτανε δευσιτυχός. Ο κύριος Γιουρτάσσεκ ήτανε πάντοτε ευγενικός, λεπτός, διαχτυκός, αλλά δέν άνοιγε το στόμα του να πη τη φράση πού όλοι περιέμεναν.

Και ένα βράδυ, έλας διόλου άνοπάνετα, ο κύριος Γιουρτάσσεκ ελπε στη δεσποινίδα 'Ιουλία ότι ή θ ε ρ α π ε ί α πού είχε εφθεί να κάμη έτελείωσε και ότι θά έφευγε σέ δυή ή τρεις μέρες.

«Επειτα από μια όρα η 'Ιουλία έπληξε βουρκωμένη στους γονείς της. 'Επεσε στην άγκαλιά της μητέρας της και μόλις κατόρθωσε να μουρμουρήσει μέσα στους λυγμούς της:

— Φεύγει, μαρά, φεύγει!...

Το πρόσωπο του κυρίου Σλέιγκερ εσκοτεινίσανε. 'Αλλά η κυρία Σλέιγκερ, σάν πρακτική γυναίκα πού ήτανε, έκράφηκε εθύς άμέσος:

— 'Ισως δέν τον ένθρονώμε άρκετά, κόρη μου, τον κύριο Γιουρτάσσεκ.

Και έκλεισε τα μάτια με τέτοιο τρόπο, σάν να θέλε να πη πώς δν ήτανε αυτή στη θέση της δεσποινίδος 'Ιουλίας, θά ενεργούσε πολύ διασροετικώτετα.

— Ω! μαρά... ελπε τότε εκείνη. 'Εκομα ότι μορδοσο. Τί να κάμη όμως, άφού αυτός ήτανε τόσο δειλός!

— Δειλός; εφώναξε ο κ. Σλέιγκερ. Ποτέ δέν μπορεί να εινε δειλός ένας άνδρας. 'Οσοί ποτίνε, θά πάω να μιλήρω άπάνε κιάλας του κυρίου Γιουρτάσσεκ.

Και πράγματι ο κ. Σλέιγκερ έπληξε το ίδιο βράδυ να συναντήση τον κ. Γιουρτάσσεκ.

— Τί μαθαίνω, κύριε Γιουρτάσσεκ; του είπε. Μάς άφήντε, λέει, τόσο γρήγορα;

— Ναι, δευσιτυχός... άποκριθήκε έκίνους και ή φωνή του έπίρε μια μελαγχολική έκφραση.

— Σας κάνει λοιπόν κακό πού φεύγετε; έκανε πάλι ο κ. Σλέιγκερ, γιατί ο' αυτό το «δ υ σ τ υ χ ω ς» ένέμισε πώς άνεκάλυψε ενα καλό σερμάδι.

— Ω! βέβαια, άγαπητέ κύριε. 'Ητανε τόσο όρατα εδω!...

Ο κ. Σλέιγκερ έκρινε τότε κατάλληλη την ευκαιρία για να προχωρήση περισσότερο.

— Μά τότε, γιατί λοιπόν; Μήπως ή κόρη μου έπαισε πειά νό γορνή σοιά;

— Όλη ή μελαγχολία έφυγε τότε από την έκφραση του Γιουρτάσσεκ.

— Ω! ναι, είπε. Η δεσποινίς 'Ιουλία χορεύει πάντοτε καλά, πολύ καλά, τουλάχιστο από την άποψη τη δική μου...

Τά φρόδια του κ. Σλέιγκερ ενοτίσθηκαν ένάνω στο μάτια του.

— Τί πεί να πη πάλι αυτό; Τί θά πη από τη δική σας τη άποψη, κύριε Γιουρτάσσεκ;

— Μά ναι, απάντησε έκίνους. Θέλω να πω πώς ή δεσποινίς 'Ιουλία χορεύε... βαρεία...

— Βαρεία; έκαμε κατάπληκτες ο κ. Σλέιγκερ. Και γ' αυτό τάχα έχορευάτε κάθε βράδυ μαζί της;

— Μά ναι, άγαπητέ κύριε, απάντησε ήμερα έκίνους. 'Ακριφώς γ' αυτό. Γιατί, να σ' ες πω... Ο γ ι α τ ρ ό ς, βλέπετε, μου παρήγγειλε ότι για να θεραπειθώ και ν' εδευσιτώω πρέπει να κινούμαι πολύ, και ιδιαίτέρας προτού να κερμηθώ. Και γ' αυτό ή δεσποινίς 'Ιουλία ήταν ή καταλληλότερη για μένα...

Και ένθ ο κ. Σλέιγκερ τον έκανε με άνοιχτό το στόμα, έκίνους έξηκολούθησε χωρίς κανέναν οπκο:

— Σας βεβαιώ, έχορενα ίπφρχο με τη δεσποινίδα κόρη σας. 'Ητανε τόσο βαρεία, ώστε έπερτε επάνω μου σάν ένα άνηχο σάμα!... 'Εκπερτε να κορασθώ πολύ για την διευθίνω στο χορό. Είχα χρόνια να κοιμηθώ τόσο καλά, όσο έκμοιήθηκα στο τελευταίο αυτό χρονικό διάστημα πού ήμουν εδω!

Και έπροσθεσε κατενθουσιασμένος:

— Και έτσι θαρρώ πειά πώς έκανα λομπρά τη θεραπεία μου. Της όφειλω τόση ενγνωμοσύνη γ' αυτό της δεσποινίδος!... Δυστυχώς όμως, είμαι ύποχρωμένος να φύγω αύριο πολύ πρωά, με το πρώτο τραίνο. Σας παρακαλώ πολύ, χαριστίστε μου την κυρία σας και τη δεσποινίδα 'Ιουλία. Δέν θά την ξεχάσω ποτέ μου!

'Αποτελούσαν ένα πολύ ταιριαστό ζευγάρι...